

کامل و بدون حذفیات (پوشش ۱۰ فصل)

تجزیه، تحلیل و پاسخ دهی آزمون رسمی نیمسال اول ۱۴۰۴-۱۴۰۵

تکنیک‌های حل فایفو و میانگین

جداول مالی و ثبت‌های روزنامه استاندارد

آپدیت شهریور ماه ۱۴۰۵

ممیزی شده با دقت و سواس‌گونه

حسابداری میانه ۱

بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS)

مؤلف منبع اصلی: دکتر مهدی مشکی میاوقی

دانشگاه پیام نور – کد درس ۱۲۱۴۰۲۲ · آپدیت ۱۴ شهریور ۱۴۰۵

شناسنامه فایل:

// مناسب برای

شب امتحان و مرور فوق‌سریع

// محتوای فایل

درسنامه جامع + حل تشریحی مسائل

// تهیه و ممیزی

تیم تخصصی بژیک

// مزیت استراتژیک

اصلاح باگ‌های کتاب و کلید رسمی

۱۴۰۵

آخرین آپدیت

۱۰۰%

پوشش سرفصل‌ها

۵۴

صفحه طلایی

خلاصه جامع شب امتحان حسابداری میانه ۱ - دانشگاه پیام نور - بر اساس کتاب دکتر مهدی مشکی میاوقی (IFRS) - انتشارات بژیک

پوشش کامل ۱۰ فصل کتاب همراه با حل تشریحی و مسئله مادر آزمون رسمی | www.bzhik.ir

✓ تأییدشده - بدون حذفیات ۱۴۰۵

وضعیت سرفصل درس نزد دانشگاه پیام نور

درس حسابداری میانه ۱ (کد ۱۲۱۴۰۲۲) بر اساس بخشنامه‌های رسمی دانشگاه پیام‌نور هیچ‌گونه حذفیاتی ندارد؛ تمامی ۱۰ فصل کتاب مرجع (بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی) عیناً سرفصل امتحانی محسوب می‌شوند. بنابراین این جزوه هر ۱۰ فصل را بدون استثنا و کامل پوشش می‌دهد - نیازی به منبع اضافه ندارید.

⚡ **راهنمای راهبردی امتحانات پیام‌نور:** طراحان در دوره‌های مختلف، صورت سوالات را ثابت نگه داشته اما

⚠ ترتیب گزینه‌ها را جابه‌جا می‌کنند. بنابراین هرگز شماره‌ی گزینه را حفظ نکنید؛ صرفاً مفهوم، فرمول و رقم نهایی را ملاک پاسخ قرار دهید.

ویژه شب امتحان

راهنمای مطالعه، رمزگشایی نشانه‌ها و اختصارات جزوه

این جزوه علاوه بر خلاصه‌ی نظری هر فصل، حاوی تحلیل موبه‌موی یک دفترچه‌ی نمونه‌سوال رسمی پیام‌نور با لحن استاد در حال تدریس است. پیش از مطالعه، راهنمای زیر را مرور کنید:

دسته‌بندی	علامت / اختصار	معنا و مفهوم در جزوه
کدهای منبع سوال	XX-ت-۱۴۰۴۱۰	شماره‌ی همان سوال تستی در دفترچه‌ی نیمسال اول ۱۴۰۵-۱۴۰۴ (کد آزمون ۱۳۶۱۳۱)
	XX-م-۱۴۰۴۱۰	مسئله مادر تشریحی، همان دفترچه
اصطلاحات حسابداری	بد / بس	بدهکار / بستانکار در ثبت‌های روزنامه
	NRV / LCNRV	خالص ارزش فروش / قاعده اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش
	FV / BV	ارزش منصفانه (Fair Value) / ارزش دفتری (Book Value)
	EPS / R&D	سود هر سهم / مخارج تحقیق و توسعه
نمادها	↑ / ↓ / ⇐	افزایش / کاهش / نتیجه می‌دهد
	اعداد داخل پرانتز ()	مبالغ منفی یا کاهنده
نشانه‌های استاد	منطق پاسخ	استدلال کامل و موبه‌موی استاد برای گزینه صحیح
	دام طراح	چرا هر یک از گزینه‌های غلط، غلط است
	فرمول سریع	رابطه‌ی محاسباتی قابل تعمیم به سوالات مشابه

پیش‌نیاز جهت کسب نمره ۲۰ در آزمون:

در نسخه‌ی فعلی این جزوه، تحلیل کامل و موبه‌موی یک دفترچه‌ی نمونه‌سوال رسمی (نیمسال اول ۱۴۰۵-۱۴۰۴، کد آزمون ۱۳۶۱۳۱) گنجانده شده - نه چند دوره. توصیه می‌شود این دفترچه را کنار دست داشته باشید تا کدهای ت-XX-۱۴۰۴۱۰ را هم‌زمان تطبیق دهید.

فصل اول: ماهیت حسابداری و چارچوب مفهومی گزارشگری مالی

ماهیت حسابداری و ضرورت تدوین استانداردهای هماهنگ

مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی، مجموعه پیوسته‌ای از هدف‌ها و مبانی مرتبط است که ماهیت، نحوه عمل و حدود گزارشگری مالی را مشخص کرده و به عنوان قانون پایه، ملاک عمل تدوین استانداردهای حسابداری و قضاوت حرفه‌ای قرار می‌گیرد.

- ✓ تحولات سریع در حوزه‌های اقتصادی، بازارهای سرمایه و فناوری، لزوم بهینه‌سازی روش‌های شناسایی، اندازه‌گیری و گزارشگری را برای افزایش مربوط بودن و قابلیت مقایسه اطلاعات مالی دوچندان ساخته است.
- ✓ وجود مبانی نظری مستحکم، مانع از اعمال رویه‌های متناقض حسابداری شده و حدود قضاوت حرفه‌ای را در تهیه صورت‌های مالی تعیین و شفاف می‌سازد.

استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی و نیازهای اطلاعاتی آنان

✓ استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی:

- ✓ سرمایه‌گذاران: ارزیابی ریسک، بازده سرمایه‌گذاری، تصمیم‌گیری در خصوص خرید، نگهداری یا فروش سهام، و سنجش توان سودآوری و مدیریت واحد تجاری.
- ✓ اعطاکنندگان تسهیلات مالی: ارزیابی توانایی بازپرداخت به‌موقع اصل و فرع وام‌ها و تسهیلات اعطایی در سررسیدهای مقرر.
- ✓ تأمین‌کنندگان کالا و خدمات (بستانکاران تجاری): اتخاذ تصمیم نسبت به فروش نسیه کالا و اطمینان از وصول مطالبات کوتاه‌مدت خود در موعد مقرر.
- ✓ مشتریان: ارزیابی تداوم فعالیت واحد تجاری، به‌ویژه در مواردی که قراردادهای بلندمدت منعقد شده یا وابستگی انحصاری به محصولات شرکت وجود دارد.
- ✓ دولت و مؤسسات دولتی: تخصیص بهینه منابع، تنظیم مقررات، تعیین سیاست‌های مالیاتی، تشخیص صحیح مالیات بر عملکرد و ارزش افزوده، و تهیه آمارهای ملی.
- ✓ جامعه به طور اعم: آگاهی از نقش اقتصادی واحد تجاری در اشتغال محلی، استفاده از محصولات داخلی، روندهای توسعه و اثرات زیست‌محیطی.
- ✓ سایر استفاده‌کنندگان: تحلیل‌گران بورس اوراق بهادار، کارگزاران و پژوهشگران مالی جهت ارائه مشاوره‌های تحلیلی به فعالان بازار سرمایه.

✓ استفاده‌کنندگان درون‌سازمانی:

- ✓ کارکنان: ارزیابی ثبات مالی و سودآوری کارفرما، اطمینان از تأمین حقوق، مزایا، پاداش‌ها و تعهدات بازنشستگی و پایان خدمت.
- ✓ مدیران: به عنوان متولیان اداره واحد تجاری که مسئول تهیه و ارائه صورت‌های مالی بوده و از اطلاعات تفصیلی جهت برنامه‌ریزی، هدایت و کنترل استفاده می‌کنند.

مجموعه کامل صورت‌های مالی و هدف‌های آن (IAS #1)

دقت کنید: ارائه صورت وضعیت مالی به تاریخ ابتدای دوره قبل (ارائه سه صورت وضعیت مالی) زمانی الزامی است که واحد تجاری یک رویه حسابداری را با تسری به گذشته به‌کار گیرد، یا اقلام را تجدید ارائه یا تجدید طبقه‌بندی بااهمیت نماید.

✓ اجزای صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای بین‌المللی:

- ✓ صورت وضعیت مالی (ترازنامه) به تاریخ پایان دوره: انعکاس ساختار منابع اقتصادی (دارایی‌ها)، تعهدات اقتصادی (بدهی‌ها) و خالص دارایی‌ها (حقوق مالکانه).
- ✓ صورت سود و زیان و صورت سود و زیان جامع: نمایش کلیه درآمدها و هزینه‌های تحقق یافته و تحقق نیافته ناشی از عملکرد مالی طی دوره مالی.
- ✓ صورت تغییرات در حقوق مالکانه: تفکیک دقیق تغییرات سرمایه، اندوخته‌ها، سود انباشته و آورده و ستانده مالکان طی دوره مالی.
- ✓ صورت جریان‌های نقدی: گزارش جریان‌های ورودی و خروجی نقد در قالب فعالیت‌های عملیاتی، سرمایه‌گذاری و تأمین مالی جهت سنجش انعطاف‌پذیری مالی.
- ✓ یادداشت‌های توضیحی: تشریح مبانی تهیه، اهم رویه‌های حسابداری انتخابی و اطلاعات تکمیلی لازم برای فهم منصفانه صورت‌های مالی به عنوان جزء لاینفک.
- ✓ اطلاعات مقایسه‌ای دوره قبل برای تمامی ارقام گزارش شده در صورت‌های مالی اصلی و یادداشت‌های پیوست.
- ✓ مفهوم انعطاف‌پذیری مالی: توانایی واحد تجاری در اقدام مؤثر جهت تغییر میزان و زمان جریان‌های نقدی، واکنش سریع در برابر حوادث غیرمنتظره و بهره‌گیری از فرصت‌های سرمایه‌گذاری پرسود.

تاریخچه تدوین استانداردهای حسابداری

- سال ۱۹۳۹ تا ۱۹۵۹: تشکیل کمیته تدوین رویه‌های حسابداری (CAP) توسط انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) و انتشار ۵۱ فقره بولتن تحقیقات حسابداری (ARB).
- سال ۱۹۵۹ تا ۱۹۷۳: تشکیل هیئت اصول حسابداری (APB) با وظیفه تدوین اصول حسابداری جامع و صدور ۳۱ فقره بیانیه مصوب.
- سال ۱۹۷۳ تا کنون: تأسیس هیئت استانداردهای حسابداری مالی (FASB) در آمریکا به عنوان مرجع حرفه‌ای مستقل و صدور بیش از ۱۷۰ بیانیه استاندارد.
- سال ۱۹۷۳: تأسیس کمیته استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) با مشارکت حرفه‌ای ۱۰ کشور جهان و تدوین ۴۱ فقره استاندارد بین‌المللی (IAS).
- سال ۲۰۰۱: بازنگری ساختاری و تشکیل هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) مستقر در لندن و انتشار استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS).
- روند تاریخی در ایران: تصویب قانون تشکیل سازمان حسابرسی در ۱۳۶۲ و آغاز به کار در ۱۳۶۷، تشکیل کمیته رهنمودها در ۱۳۷۱، انتشار نخستین بیانیه‌ها در ۱۳۷۳ و ۱۳۷۵، و الزام قانونی اجرای استانداردهای حسابداری ایران از آغاز سال ۱۳۸۱.

استانداردهای مبتنی بر اصول در مقایسه با استانداردهای مبتنی بر قواعد

- ✓ استانداردهای مبتنی بر قواعد (Rules-Based Accounting):

- ✓ تعیین معیارهای کمی و خطکش‌های تفصیلی و دقیق برای تمامی احتمالات قابل تصور در قراردادهای.
- ✓ کاهش نیاز به قضاوت حرفه‌ای حسابرس و حسابدار، و در نتیجه کاهش ریسک ادعاهای حقوقی در مراجع قضایی.
- ✓ ایجاد زمینه برای دور زدن الزامات و مهندسی معاملات با هدف دستکاری ارقام سود و صورت‌های مالی (همانند رسوایی‌های بزرگ انران و وردکام).
- ✓ استانداردهای مبتنی بر اصول (Principles-Based Accounting):
- ✓ تأکید بر بیان صادقانه و برتری محتوای اقتصادی بر شکل ظاهری و حقوقی رویدادها.
- ✓ فراهم ساختن شفافیت و سادگی صورت‌های مالی و تمرکز بر ویژگی مربوط بودن اطلاعات.
- ✓ اتکای گسترده بر قضاوت حرفه‌ای که در صورت فقدان انضباط حرفه‌ای می‌تواند به کاهش قابلیت مقایسه میان واحدهای تجاری منجر شود.

سطوح چارچوب مفهومی گزارشگری مالی

- ✓ سطح اول (هدف‌های گزارشگری مالی): ارائه اطلاعات درباره منابع تحت کنترل (وضعیت مالی)، عملکرد مالی، نقدینگی و انعطاف‌پذیری مالی برای تصمیم‌گیری اقتصادی استفاده‌کنندگان.
- ✓ سطح دوم (ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی و عناصر صورت‌های مالی):
- ✓ ویژگی‌های کیفی بنیادین (Fundamental Qualities):
- ✓ مربوط بودن (Relevance): شامل ارزش پیش‌بینی‌کنندگی (Predictive Value)، ارزش تأییدکنندگی (Confirmatory Value) و اهمیت (Materiality).
- ✓ بیان صادقانه (Faithful Representation): شامل کامل بودن (Completeness)، بی‌طرفانه بودن (Neutrality) و عاری از اشتباه بودن (Free from error).
- ✓ ویژگی‌های کیفی بهبوددهنده (Enhancing Qualities):
- ✓ قابلیت مقایسه (Comparability): ارزیابی شباهت‌ها و تفاوت‌ها در طول زمان و میان شرکت‌ها (مبتنی بر ثبات رویه).
- ✓ قابلیت فهم (Understandability): طبقه‌بندی و ارائه واضح اطلاعات با فرض سطح آگاهی معقول استفاده‌کنندگان.
- ✓ قابلیت تأیید (Verifiability): امکان دستیابی ناظران و کارشناسان مستقل به نتایج مشابه از طریق رسیدگی مستقیم یا محاسبات مجدد مدل‌ها.
- ✓ به‌موقع بودن (Timeliness): در دسترس قرار گرفتن اطلاعات مالی پیش از سلب توان اثرگذاری آن بر تصمیمات اقتصادی.
- ✓ عناصر صورت‌های مالی:

- ✓ دارایی: منبع اقتصادی تحت کنترل واحد تجاری ناشی از رویدادهای گذشته که انتظار می‌رود منافع اقتصادی آتی تولید کند.
- ✓ بدهی: تعهد فعلی واحد تجاری ناشی از وقایع گذشته که تسویه آن مستلزم خروج منابع واجد منافع اقتصادی است.
- ✓ حقوق مالکانه: باقیمانده منافع در دارایی‌های واحد تجاری پس از کسر تمامی بدهی‌های آن.
- ✓ آورده و ستانده مالکان: افزایش در حقوق مالکانه ناشی از سرمایه‌گذاری جدید یا کاهش آن به موجب توزیع سود و کاهش سرمایه.
- ✓ درآمدها و هزینه‌ها: افزایش در منافع اقتصادی (به شکل افزایش دارایی یا کاهش بدهی) یا کاهش در منافع اقتصادی طی دوره.
- ✓ سطح سوم (مفاهیم شناخت، اندازه‌گیری و افشا):
 - ✓ معیارهای شناخت: تعریف‌پذیری در چارچوب عناصر، قابلیت اندازه‌گیری اتکاپذیر به بهای پولی، مربوط بودن و قابلیت اتکا.
 - ✓ مفروضات بنیادی: فرض تفکیک شخصیت، فرض تداوم فعالیت، فرض دوره زمانی، فرض واحد پولی (ثبات اسمی قدرت خرید) و فرض تعهدی.
 - ✓ اصول حسابداری: اصل اندازه‌گیری (بهای تاریخی و ارزش منصفانه)، اصل شناخت درآمد (تحقق‌یافتگی و کسب‌شدگی)، اصل تطابق (تطابق مستقیم علت و معلول، تخصیص سیستماتیک و شناخت بلادرنگ هزینه) و اصل افشای کامل.
 - ✓ عامل محدودکننده مخارج (Cost Constraint): ضرورت فزونی داشتن منافع حاصل از استخراج و ارائه اطلاعات بر مخارج تهیه و حسابرسی آن.

طبق استانداردهای بین‌المللی حسابداری، کدام یک از موارد زیر جزء شرایط لازم جهت شناسایی درآمد است؟

(ب) انتقال خطرات و مزایای ناشی از مالکیت به خریدار

(الف) قابلیت اندازه‌گیری درآمد به شکل قابل اتکا

(د) همه موارد

(ج) محتمل بودن جریان ورود منافع اقتصادی به واحد اقتصادی

👉 **منطق پاسخ استاد:** نکته‌ی کلیدی این سوال در عبارت «جزء شرایط لازم» نهفته است - یعنی هر سه گزینه‌ی الف، ب و ج رقیب یکدیگر نیستند، بلکه هرکدام یکی از پیش‌شرط‌های همزمان شناخت درآمدند. طبق سطح سوم چارچوب مفهومی که همین بالا خواندید، هیچ قلمی (از جمله درآمد) در صورت‌های مالی شناسایی نمی‌شود مگر آنکه چند معیار به‌طور هم‌زمان برآورده شود: قابلیت اندازه‌گیری اتکاپذیر، مربوط بودن، و قابلیت اتکا. وقتی این اصل کلی را روی درآمد پیاده می‌کنیم: گزینه‌ی «الف» دقیقاً معیار «قابلیت اندازه‌گیری اتکاپذیر» را بازگو می‌کند - تا وقتی مبلغ درآمد را نتوان با دقت معقول اندازه گرفت، شناسایی آن مجاز نیست. گزینه‌ی «ج» معیار «احتمال وقوع» را بیان می‌کند - تا زمانی که ورود منافع اقتصادی محتمل نباشد، شناسایی زودهنگام درآمد نقض اصل احتیاط خواهد بود. گزینه‌ی «ب» نیز به معیار انتقال کنترل و مالکیت اشاره دارد که در فروش کالا، لحظه‌ی دقیق تحقق درآمد را تعیین می‌کند. چون سوال هیچ‌یک از این سه شرط را نفی یا مستثنی نکرده و هر سه واقعاً از پیش‌نیازهای شناخت درآمدند، پاسخ صحیح «همه موارد» است.

🌀 **دام طراح:** دام اصلی این سوال، وسوسه‌ی انتخاب فقط یکی از سه گزینه به‌عنوان «تنها» یا «مهم‌ترین» شرط است. دانشجویی که صرفاً تعریف کلاسیک درآمد (بر مبنای انتقال خطرات و مزایا، گزینه‌ی ب) را به یاد دارد، ممکن است گمان کند این تنها معیار درست است و گزینه‌های الف و ج را حواس‌پرت‌کن تلقی کند؛ در حالی که در چارچوب مفهومی مدرن، معیارهای شناخت درآمد چندلایه‌اند و هیچ‌کدام به‌تنهایی کافی نیست. برعکس، کسی که فقط به شرط اندازه‌گیری (الف) بسنده کند، فراموش می‌کند حتی با اندازه‌گیری دقیق، تا وقتی جریان منافع محتمل نباشد یا مالکیت منتقل نشده باشد، شناسایی درآمد جایز نیست.

⚡ **فرمول سریع:** هر سوالی که چند شرط جداگانه برای شناخت یک قلم (دارایی، بدهی یا درآمد) فهرست کند و در پایان بپرسد «کدام لازم است»، معمولاً پاسخش «همه موارد» است - مگر آنکه یکی از گزینه‌ها آشکارا با استاندارد در تناقض باشد. این الگو در بیشتر سوالات مربوط به معیارهای شناخت در چارچوب مفهومی تکرار می‌شود.